

Nr 66.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
ändring av § 7 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid
telegrafverket; given Stockholms slott den 13 maj 1914.*

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att besluta sådan ändring av § 7 i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket av den 11 oktober 1907, som framgår av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till nådig kungörelse i ämnet.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 maj 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I skrivelse den 29 september 1913 har telegrafstyrelsen föreslagit ändring av pensionsbestämmelserna för verkets tjänstemän. Sedan förarbetena i detta ämne avslutats, ber jag nu att få anmäla frågan till avgörande.

Jag erinrar då till en början, att telegrafverkets personal icke är underkastad 1907 års pensionslag, utan att beträffande pensioneringen av

denna tjänstemannagrupp bestämmelser meddelats i § 7 av det för verket år 1907 fastställda avlöningsreglemente jämte det av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan den 17 juni 1908 utfärdade reglemente för telegrafverkets pensionsinrättning. Nyssnämnda avlöningsreglemente undergick vid 1912 års riksdag en ganska genomgripande revision. I den skrivelse av den 24 november 1911, vari telegrafstyrelsen framlade sitt förslag till ändring i avlöningsreglementet, uttalade sig styrelsen efter samråd med de av styrelsen för revision av avlöningsreglementet tillkallade sakkunniga på följande sätt.

Enligt gällande avlöningsreglemente vore för varje befattning bestämt ett visst pensionsunderlag, beräknat med hänsyn till tjänstens vikt och betydelse och alltså stående i visst förhållande till den för tjänsten utgående *hela* avlöningen. Härav följde, att då slutavlöningen för en tjänst höjdes, också borde tagas i övervägande, huruvida pensionsunderlaget borde i motsvarande mån ändras. Då de sakkunniga hade gripit sig an därmed, visade det sig emellertid, att denna fråga med hänsyn till de vidlyftiga och kostsamma matematiska och statistiska utredningarna icke kunde då medhinnas, helst det även befunnits önskvärt att jämka de för vissa andra grupper av tjänstemän bestämda pensionsunderlagen till större likhet med pensionerna för jämställda tjänstemän inom andra statens verk. Denna frågas lösning vore ju heller ingalunda av så trängande behov påkallad som de föreslagna avlöningsförbättringarna, utan syntes fastmera böra anstå, till dess Kungl. Maj:t och riksdagen fattat beslut i anledning av vad styrelsen föreslagit rörande avlöningarna. Vid övervägande av dessa synpunkter fann styrelsen lämpligast att då icke föreslå andra ändringar i avlöningsreglementets pensionsföreskrifter, än att dels den nyinrättade professorstjänsten i pensionshänseende likställdes med telegrafdirektör av 1:a lönegraden, dels den nyinrättade förrådsbokhållartjänsten i pensionshänseende likställdes med assistentbefattning, för vilka båda tjänster avlöningarna vore föreslagna till lika belopp, och dels i stället för »verkstadskassör» provisoriskt infördes den nya befattningen »kontorschef vid verkstaden», ehuruval denna senare tjänst med hänsyn till avlöningen framdeles borde tillhöra en annan pensionsgrupp än den verkstadskassören tillhörde.

I följd härav blevo pensionsunderlagens belopp oförändrade vid den år 1912 beslutade avlöningsförhöjningen.

I sin nu föreliggande skrivelse av den 29 september 1913 anför telegrafstyrelsen, att styrelsen icke medhann att i sammanhang med

sitt statförslag för år 1914, vilket styrelsen erhållit föreläggande att avgiva senast den 15 oktober 1912, inkomma med förslag till ändrade pensionsbestämmelser. Styrelsen ansåg därjämte ett års ytterligare dröjsmål icke innebära någon allt för stor olägenhet för telegrafverkets personal, alldenstund det syntes styrelsen uppenbart, att blivande nya pensionsföreskrifter måste erhålla retroaktiv karaktär och således lända alla de verkets tjänstemän tillgodo, som kommit i åtnjutande av de från och med 1913 års ingång gällande högre avlöningarna. Nu hade emellertid styrelsen utarbetat och till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till nya pensionsbestämmelser för telegrafverkets tjänstemän.

Sedermera har styrelsen, efter inhämtande av yttrande av fullmäktige för delägarna i telegrafverkets pensionsinrättning samt direktionen över telegrafverkets pensionsanstalter, underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till de ändringar, som erfordras i det den 17 juni 1908 fastställda reglementet för telegrafverkets pensionsinrättning, vilket förslag jag framdeles torde få anmäla till Kungl. Maj:ts avgörande.

**Pensions-
underlag.**
Telegraf-
styrelsen.

Vad ändringarna i avlöningsreglementet angår, har styrelsen beträffande pensionsbeloppen, vilka regleras i mom. 1:o—4:o av § 7 i avlöningsreglementet anfört följande.

»*Mom. 1:o och 2:o* äro oförändrade.

Mom. 3:o angiver pensionsunderlagens storlek. Enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vilken lag gäller för, bland andra, statskontorets och generalpoststyrelsens tjänstemän, motsvarar pensionsunderlaget såsom regel den del av avlöningen, som utgör lön. Av slutavlöningen utgör åter lönen en procent, varierande från 62,5 till 69,0 eller i medeltal omkring två tredjedelar av hela avlöningen. Enligt lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar utgör pensionen 70 procent av avlöningen, varmed förstås det ordinarie arvodet, ökat med 20 procent. Av det ordinarie arvodet åter är lönen respektive $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$ eller $\frac{4}{5}$, allt efter som arvodet överstiger 3,900 kronor eller understiger detta belopp men överstiger 2,100 kronor eller slutligen understiger sistnämnda summa. Ersättningen för bostad och bränsle, vilken växlar mellan 20 och 40 procent av arvodet, tillhör alltid lönen. Vad slutligen beträffar telegrafverket, har — såsom i det av särskilt tillkallade sakkunniga den 14 januari 1907 avgivna betänkande angående förändrad organisation av telegrafstyrelsen m. m. yttras — »för varje befattning bestämts ett visst pensionsunderlag, beräknat med hänsyn till innehavande tjänsts vikt och betydelse eller, vilket blir detsamma, den för tjänsten utgående hela avlöningen, men detta pensionsunderlag är full-

komligt oberoende av avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar.» För telegrafverkets tjänstemän utgör lönen en förhållandevis mindre del av avlöningen än fallet är inom andra statens verk. Detta gäller i alldeles särskilt hög grad dels de provisionsberättigade tjänstemännen, vilkas lön, i medeltal räknat, under år 1912 uppgick till 60 procent av hela avlöningen, och dels icke provisionsberättigade tjänstemän med avlöning om 4,200 kronor eller högre belopp, för vilka lönen likaledes utgör jämnt 60 procent av hela avlöningen. Av avlöningsbelopp, som understiger 4,200 kronor, utgör lönen en något större del, exempelvis 66,67 procent (två tredjedelar) å avlöning om 3,000 kronor, 75 procent (tre fjärdedelar) å avlöning om 1,800 kronor och 80 procent (fyra femtedelar) å avlöning om 900 kronor.

Då styrelsen gått att avgiva förslag till reglering av pensionsunderlagen, har styrelsen givetvis tagit hänsyn till de för likställda befattningshavare i andra statens verk gällande pensionsunderlagen. Med det ovanstående har styrelsen emellertid velat påvisa, att — enär för flertalet av telegrafverkets tjänstemän lönen utgör en mindre del av slutavlöningen, än förhållandet är beträffande tjänstemän inom andra statens verk — man vid fastställandet av pensionsunderlag för telegrafverkets tjänstemän rättvisligen bör helt och hållet bortse från, huru pensionsunderlaget förhåller sig till vederbörande befattningshavares lön, och endast fasthålla, att pensionsunderlaget skall stå i lämplig proportion till *slutavlöningen* samt att man likaledes, vid jämförelser mellan pensionsunderlagen för å ena sidan telegrafverkets tjänstemän och å andra sidan tjänstemän i övriga verk, bör taga sikte på relationstalet mellan pensionsunderlaget och slutavlöningen i dess helhet.

För *byråchef*, vars slutavlöning är 9,000 kronor, utgör pensionsunderlaget nu 5,500 kronor. Styrelsen föreslår, att detsamma måtte höjas till 5,600 kronor eller samma belopp, som gäller för statskommisarie i statskontoret med slutavlöning å 8,700 kronor samt för byråchef i generalpoststyrelsen, vars slutavlöning utgör 9,000 kronor. Pensionsunderlaget för byråchef hos telegrafstyrelsen skulle då, liksom för byråchef i generalpoststyrelsen, komma att utgöra 62,2 procent av slutavlöningen, under det att detsamma för statskommisarie uppgår till 64,4 procent.

För *professorn*, vilken tjänst nyinrättats från och med år 1913, bestämdes avlöningen i så nära likhet med avlöningen till universitetsprofessor, som den inom telegrafverket gällande avlöningsskalan tillät. Under det att universitetsprofessors avlöning utgör 7,500 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter *fem* år, erhöll nämligen professorn

vid telegrafverket samma begynnelseavlöning men 500 kronors ålders-tillägg att utgå efter *tre* år, vadan hans slutavlöning understiger de förras med 100 kronor. Denna ringa skillnad i slutavlöning bör givetvis icke föranleda någon skillnad i pensionsunderlagets storlek, utan torde detta även för professorn vid telegrafverket böra sättas till 5,600 kronor. För honom kommer då pensionsunderlaget att utgöra 70 procent av slutavlöningen, under det att detsamma för universitetsprofessor utgör 69,1 procent.

Telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden hava för närvarande ett pensionsunderlag av 4,600 kronor. Dessa tjänstemäns slutlön utgör likaledes 4,600 kronor, men därutöver uppbära de provision å respektive stationers uppbörd, vilken provision under år 1912 för de två telefondirektörerna i Stockholm och Göteborg något översteg och för telegrafdirektören av 1:a lönegraden i Stockholm något understeg slutlönen. *Linjedirektör*, vars slutavlöning före år 1913 utgjorde 7,000 kronor men nu höjts till 8,000 kronor, kvarstår med ett pensionsunderlag av endast 4,200 kronor. Det synes styrelsen lämpligt, att pensionsunderlaget bestämmes till samma belopp för telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden som för linjedirektörer samt att, liksom slutavlöningen för de sistnämnda sattes lika med slutavlöningen till postdirektör, även postdirektörs pensionsunderlag, 5,000 kronor, blir gällande för nu ifrågavarande tjänstemän vid telegrafverket. Pensionsunderlaget för linjedirektör kommer då att, liksom för postdirektör, utgöra 62,5 procent av slutavlöningen. Till ytterligare jämförelse torde böra framhållas, att bau-, maskin- och trafikdirektör vid statens järnvägar, vilkas slutavlöning, inklusive ersättning för bostad och bränsle, utgör 8,400 à 8,700 kronor, erhålla pension till belopp av 5,796 kronor eller 69 à 66,7 procent av nämnda slutavlöningar.

De *tre telegrafdirektörerna av 2:a lönegraden* i Göteborg, Malmö och Sundsvall hava pensionsunderlag till belopp av 4,200 kronor. Deras slutlön uppgår till samma belopp, men därtill kommer uppbördsprovision, som under år 1912 för två av dem översteg men för den tredje understeg slutlönen. Då pensionsunderlaget för postmästare av klass 1 A med en slutavlöning av 7,000 kronor utgör 4,600 kronor, synes telegrafdirektörs av 2:a lönegraden pensionsunderlag böra höjas till samma belopp. Härigenom vinnes även en i förhållande till slutlönerna lämplig proportion mellan pensionsunderlagen för telegrafdirektörerna av 1:a och 2:a lönegraden.

Från och med år 1913 äro *byråtjänstemännen* uppdelade i två avlöningsgrupper, den ena omfattande sekreterare, kamrerare, sekreterare och

aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent och byråkontrollör med slutavlönning å 7,000 kronor samt den andra omfattande aktuarie, föreståndare för undervisningsanstalten, huvudkassör, notarie, ombudsman, revisorer och statistiker med slutavlönning av 6,000 kronor. Pensionsunderlaget är nu lika — 3,700 kronor — för alla byråtjänstemän, beroende därpå, att före år 1913 samtliga byråtjänstemän tillhörde en och samma avlöningsgrupp, dock med rätt för vissa av dem att såsom ersättning för särskilt uppdrag åtnjuta arvode till belopp av 1,000 kronor för år. De till den högre graden nu hörande byråtjänstemännen äro i avseende å slutavlönningen jämställda med kamrer och sekreterare i generalpoststyrelsen, vilkas pensionsunderlag utgör 4,600 kronor, men åtnjuta något högre slutavlönning än tjänstemän av 2:a lönegraden i statskontoret, vilkas slutavlönning är 6,800 kronor och pensionsunderlag 4,600 kronor. Härav torde böra följa, att även för den högre gradens byråtjänstemän i telegrafstyrelsen pensionsunderlaget bör sättas till 4,600 kronor, motsvarande liksom för de nämnda två tjänstemännen i generalpoststyrelsen 65,7 procent av slutavlönningen; för 2:a gradens tjänstemän i statskontoret utgör pensionsunderlaget 67,6 procent av slutavlönningen.

Den lägre graden byråtjänstemän i telegrafstyrelsen hava 500 kronor lägre slutavlönning än förste aktuarie, intendent och ombudsman i generalpoststyrelsen, vilka tjänstemäns pensionsunderlag är 4,300 kronor eller 66,2 procent av slutavlönningen, men 500 kronor högre slutavlönning än första lönegradens tjänstemän i statskontoret samt aktuarie, förrådsförvaltare, notarie, registrator och revisor i generalpoststyrelsen, vilka alla hava pensionsunderlag å 3,700 kronor eller 67,3 procent av slutavlönningen. Styrelsen föreslår ifrågavarande byråtjänstemans pensionsunderlag till 3,900 kronor, utgörande 65 procent av slutavlönningen.

Kontorschefen vid verkstaden, vilken numera är i avlöningshänseende likställd med byråtjänstemän av den lägre graden, torde i likhet med dessa böra tillerkännas ett pensionsunderlag å 3,900 kronor.

För *kontrollörer av 1:a respektive 2:a lönegraden* utgör slutavlönningen 5,500 respektive 5,000 kronor. Då styrelsen nu föreslår pensionsunderlag till belopp av 3,600 kronor för kontrollör av 1:a lönegraden och 3,300 kronor för kontrollör av 2:a lönegraden eller 65,5 procent av slutavlönningen för de förra och 66 procent för de senare, är detta beroende därpå, att för motsvarande befattningshavare i postverket fastställts förhållandevis något högre pensionsunderlag, nämligen för förste kontrollör, med slutavlönning om 6,000 kronor, pensionsunderlag av 4,000 kronor eller 66,7 procent samt för kontrollör, med slutavlönning om 5,000

kronor, pensionsunderlag av 3,400 kronor eller 68 procent av slutavlöningen.

Slutlönen och uppbördsprovisionen för *de fyra graderna manliga kommissarier*, varmed förstås föreståndare för förenade telegraf- och telefonstationer, ställa sig för närvarande sålunda:

	Slutlön.	Provision i medeltal år 1912.	Summa.
Kommissarie av 1:a grad.....	3,800	2,625	6,425
» » 2:a »	3,400	1,926	5,326
» » 3:e »	3,000	1,594	4,594
» » 4:e »	2,800	1,342	4,142

För manliga postmästare gälla följande slutavlöningar och pensionsunderlag:

	Slutavlöning.	Pensionsunderlag.
Postmästare av klass 1 B.....	6,500	4,300
» » » 2 A.....	6,000	4,000
» » » 2 B.....	5,500	3,700
» » » 3	5,000	3,400
» » » 4	4,600	3,100

Det synes styrelsen lämpligt, att pensionsunderlaget för kommissarier av 1:a lönegraden sättes något lägre än för postmästare av klass 1 B eller till 4,200 kronor, att pensionsunderlaget för kommissarier av 2:a lönegraden, som äro i tjänsteställning likställda med kontrollörer av 1:a lönegraden vid telegrafverket, sättes till samma belopp som för dessa och således något lägre än för postmästare av klass 2 B eller till 3,600 kronor, att pensionsunderlaget för kommissarier av 3:e lönegraden, vilka äro i tjänsteställning likställda med kontrollörer av 2:a lönegraden vid telegrafverket, sättes till samma belopp som för dessa och således något lägre än för postmästare av klass 3 eller till 3,300 kronor samt att pensionsunderlaget för kommissarier av 4:e lönegraden sättes något lägre än för postmästare av klass 4 eller till 3,000 kronor.

Linje- och verkstadsingenjörerna fingo genom kungörelsen den 29 juni 1912 sina avlöningar höjda till nära överensstämmelse med avlöningarna för ban- och maskiningenjörer av 2:a klass vid statens järnvägar. Slutavlöningen sattes nämligen till 6,500 kronor för linje- och verkstadsingenjörer, under det att de nämnda tjänstemännen vid statens järnvägar åtnjuta en högsta avlöning av, inklusive ersättning för bostad och bränsle, 6,300 à 6,600 kronor. Då pensionsunderlaget för de senare utgör 4,284 kronor eller 68 respektive 64,9 procent av slutavlöningen, torde linje- och verkstadsingenjörernas pensionsunderlag icke böra sättas lägre än till 4,000 kronor, motsvarande 61,6 procent av slutavlöningen.

Materialförvaltaren vid verkstaden fick genom 1912 års löneroglering sin högsta avlöning ökad från 3,000 kronor till 4,200 kronor. I följd härav torde pensionsunderlaget för denne tjänsteman böra höjas från nuvarande 2,000 kronor till 2,700 kronor, utgörande 64,3 procent av hans slutavlöning.

Assistenterna åtnjuta genom nyssnämnda löneroglering numera alldeles samma slutavlöning som manliga postexpeditörer eller 3,800 kronor, vadan pensionsunderlaget även torde böra sättas till samma belopp för assistenterna som för postexpeditörerna, nämligen 2,700 kronor, motsvarande 71,1 procent av slutavlöningen.

Förrådsbokhållarna, vilkas tjänster nyinrättades från och med år 1913, åtnjuta 400 kronor lägre slutavlöning än assistenter. Om pensionsunderlaget för dem sättes till 2,400 kronor, kommer relationstalet mellan pensionsunderlag och slutavlöning att bliva ungefär detsamma för dem som för assistenterna eller 70,6 procent.

Verkmästarnas vid verkstaden slutavlöning höjdes med 1913 års ingång från 3,000 till 3,800 kronor. Härförutom uppbära de hyresbidrag med 570 kronor per år. Deras pensionsunderlag utgör för närvarande 1,800 kronor eller 60 procent av den förutvarande slutavlöningen, hyresbidraget oberäknat. Därest samma procenttal skulle med den höjda slutavlöningen bibehållas, skulle pensionsunderlaget komma att utgöra nära 2,300 kronor. Då emellertid verkmästarna icke uppnå ordinarie befattning förrän vid rätt framskriden ålder, bleve följden härav, att de komme att betungas med mycket dryga pensionsavgifter, särskilt som deras pensionsålder, såsom nedan vidare omförmåles, skulle sänkas från 65 till 60 levnadsår. Styrelsen anser därför, att i dessa tjänstemäns eget intresse pensionsunderlaget bör bestämmas till 2,000 kronor, utgörande 52,7 procent av slutavlöningen.

Pensionsunderlagen för *linjeunderbefälet och reparatörerna* torde böra behandlas i ett sammanhang. Om man bortser från dyrortstillägget till linjemästare av 1:a lönegraden, till linjeförman av 1:a lönegraden samt till reparatörer av såväl 1:a som 2:a lönegraden, utgöra ifrågavarande tjänstemäns slutavlöningar, inklusive hyresbidrag å billigaste ort, efter 1912 års lönereglering följande belopp:

linjemästare av 1:a grad	kronor	3,175: —
» » 2:a »	»	2,850: —
linjeförman » 1:a »	»	2,175: —
» » 2:a »	»	2,050: —
reparatör » 1:a »	»	1,900: —
» » 2:a »	»	1,725: —

I betraktande därav att linjemästare av 2:a lönegraden och linjeförman av 2:a lönegraden utöver ovan angivna belopp uppbära året om traktamente med tre respektive två kronor per dag, emedan de icke äro fast placerade å någon ort utan följa arbetslagen från plats till plats, synes det styrelsen vara klart, att pensionsunderlagen böra sättas till ett och samma belopp för alla linjemästare och även till lika belopp för alla linjeförmän. Den ringa skillnaden i slutavlöning till de båda graderna reparatörer synes ej böra utgöra hinder för den eljest eftersträfvansvärda åtgärden, att pensionsunderlaget sättes till ett och samma belopp även för alla reparatörer. Vidkommande härefter pensionsunderlagens storlek, har styrelsen funnit sig böra föreslå: för linjemästare 1,900 kronor, motsvarande 59,9 respektive 66,67 procent å ovan angivna slutavlöningar, för linjeförmän 1,400 kronor eller 64,3 respektive 68,3 procent av slutavlöningarna samt för reparatörer 1,200 kronor, utgörande 63,2 respektive 69,6 procent av slutavlöningarna. För jämförelses skull torde här böra angivas pensionsbeloppen för en del tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar, ehuru väl man icke kan säga, att linjemästare, linjeförmän och reparatörer äro fullt likställda med några av dessa. Pensionen uppgår till 2,250 kronor för lokomotivmästare, 2,268 kronor för vagnmästare, 1,764 kronor för överbanmästare, lokomotivförare och maskinist, 1,512 kronor för banmästare av 1:a klass, förrådsmästare, bangårdsmästare och tågmästare, 1,260 kronor för banmästare av 2:a klass, vagnförman, stallförman, konduktör och stationsförman samt 1,159 kronor för lokomotiveldare, vagnskötare, förrådsförman samt maskin- och pannskötare. Såsom härav framgår, är det av styrelsen föreslagna pensionsunderlaget för linjemästare betydligt lägre än pensionen för lokomotivmästare och vagnmästare men något högre än pen-

sionen för överbanmästare, lokomotivförare och maskinist, vilket med hänsyn till linjemästarnas tjänsteställning även torde vara riktigt. Pensionsunderlaget för linjeförmännen skulle enligt styrelsens förslag bli ungefär 100 kronor lägre än pensionen för banmästare av 1:a klass, förrådsmästare, bangårdsmästare och tågmästare samt pensionsunderlaget för reparatörer komma att ligga ungefär mitt emellan pensionsbeloppen för å ena sidan banmästare av 2:a klass och med dem jämställda samt å andra sidan lokomotiveldare, vagnskötare, förrådsförmän samt maskin- och pannskötare. Att pensionsunderlagen således icke tilltagits högre än vad skäligt och nödigt är, torde vara tydligt.

Stationsförmännen åtnjuta, förutom dyrortstillägg, en slutavlöning av 1,500 kronor, vartill kommer hyresbidrag med lägst 450 kronor, tillhoppa således lägst 1,950 kronor eller något högre belopp än reparatör av 1:a lönegraden. Pensionsunderlaget torde därför för stationsförmän böra sättas till samma belopp som för reparatör eller 1,200 kronor, motsvarande 61,5 procent å slutavlöningen. Närmast jämförbara befattningar inom postverket äro förste postvaktmästare och förste postiljon, vilkas slutavlöning utgör likaledes 1,950 kronor och pensionsunderlag 1,200 kronor.

Stationsbiträdenas slutavlöning, dyrortstillägget oberäknat, utgör 1,380 kronor, vartill kommer hyresbidrag med lägst 225 kronor eller således tillhoppa 1,605 kronor. För dem torde pensionsunderlaget böra utgöra samma belopp som för de likställda postvaktmästarna och postiljonerna, vilkas slutavlöning utgör 1,650 kronor och pensionsunderlag 1,000 kronor. Relationstalet mellan pensionsunderlag och slutavlöning skulle då för stationsbiträdena bli 62,3 procent, under det att detsamma för postvaktmästare och postiljoner utgör 60,6 procent.

Av de manliga tjänstemännen i telegrafverket återstår slutligen *vaktmästarna* hos styrelsen. Deras avlöningar äro desamma som avlöningarna till vaktmästare hos generalpoststyrelsen eller högst 1,650 kronor, och lärer samma pensionsunderlag böra bli gällande för telegrafstyrelsens vaktmästare som för generalpoststyrelsens, nämligen 1,000 kronor, motsvarande 60,6 procent av slutavlöningen.

De kvinnliga tjänstemännen äro dels provisionsberättigade, nämligen kommissarier av 5:e, 6:e och 7:e lönegraderna, dels ock icke provisionsberättigade, nämligen föreståndaren för katalogexpeditionen hos styrelsen, telegrafister, vaktföreståndare, kassörer av 1:a och 2:a lönegraderna, kontorsskrivare hos styrelsen, bokhållare och interurbantelefonister. Vad först de provisionsberättigade vidkommer, utgöra deras slutlöner och uppördsprovision, för år 1912 räknat, följande belopp:

	Slutlön.	Provision i medeltal år 1912.	Summa.
Kommissarie av 5:e grad	1,800	1,211	3,011
» » 6:e »	1,500	790	2,290
» » 7:e »	1,350	450	1,800

Därutöver åtnjuta de kvinnliga stationsföreståndarna fri bostad jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 300 kronor per år.

Kvinnliga postmästares slutavlöningar äro, för postmästare av klass 3 3,400 och för postmästare av klass 4 3,100 kronor. Deras pensionsunderlag uppgår till 1,900 respektive 1,800 kronor. Styrelsen föreslår pensionsunderlagen till 1,800 kronor för kommissarie av 5:e lönegraden, 1,600 kronor för kommissarie av 6:e lönegraden och 1,500 kronor för kommissarie av 7:e lönegraden. Det kan synas, som om härigenom pensionsunderlagen för 6:e och 7:e lönegradens kommissarier skulle bli något högre än som vederborde. Då emellertid av skäl, som nedan anföras, pensionsunderlaget för telegrafister icke kan sättas lägre än till 1,500 kronor, bör kommissarie av 7:e lönegraden, som är föreståndare för station, givetvis icke hava lägre pensionsunderlag än dessa, och beträffande kommissarie av 6:e lönegraden, som är överordnad i förhållande till telegrafist, måste rättvisan fordra, att pensionsunderlaget bestämmas till åtminstone 100 kronor högre belopp än för telegrafist.

Föreståndaren för katalogexpeditionen åtnjuter en högsta avlöning av 2,400 kronor eller således ungefär samma belopp som för närvarande utgör slutavlöningen för kommissarie av 6:e lönegraden. I anledning härav och då för kvinnlig förste postexpeditör, vars slutavlöning är 2,500 kronor, pensionsunderlaget utgör 1,700 kronor eller 68 procent av nämnda slutavlöning, torde pensionsunderlaget för föreståndaren för katalogexpeditionen böra bestämmas till 1,600 kronor, motsvarande 66,7 procent av slutavlöningen.

Telegrafister, vaktföreståndare och kassörer av 1:a lönegraden åtnjuta lika avlöning eller, dyrortstillägget oberäknat, högst 2,100 kronor. Kvinnlig postexpeditör åtnjuter slutavlöning till belopp av 2,200 kronor och har pensionsunderlag motsvarande 71,6 procent därav eller 1,575 kronor. I anledning härav måste rättvisligen pensionsunderlaget för telegrafist, vaktföreståndare och kassör av 1:a lönegraden sättas till lägst 1,500 kronor eller 71,4 procent av dessa tjänstemäns slutavlöning.

Kontorsskrivarna i telegrafstyrelsen fingo från och med år 1913 sin slutavlöning höjd till 1,950 kronor. Styrelsen föreslår, att pensionsunderlaget för dem sättes till 1,400 kronor eller 71,8 procent av högsta avlöningen. Till jämförelse må framhållas, att pensionsunderlaget utgör: 1,575 kronor för kvinnlig postexpeditör och kontorsskrivare i postsparbanken, vilkas högsta avlöning är 2,200 kronor, 1,512 kronor för kvinnlig kontorsskrivare i järnvägsstyrelsen, vilkas slutavlöning är, inklusive ersättning för bostad och bränsle, 2,200 kronor, och 1,300 kronor för skrivbiträde av 2:a graden i statskontoret, vilka åtnjuta en högsta avlöning av 2,000 kronor.

För *kassörer av 2:a lönegraden*, vilkas slutavlöning utgör 1,800 kronor, anser styrelsen pensionsunderlaget böra bestämmas till 1,300 kronor eller 72,2 procent av slutavlöningen.

Bokhållarna, vilkas avlöning är oförändrad såsom den gällt från och med år 1908 eller högst 1,650 kronor, torde böra bibehållas vid det för dem nu gällande pensionsunderlaget av 1,200 kronor, utgörande 72,7 procent av nämnda högsta avlöningsbelopp.

Vidkommande slutligen *interurbantelefonisterna*, som från och med år 1913 fått sin slutavlöning, dyrortstillägget oberäknat, höjd från 1,260 till 1,380 kronor, synes pensionsunderlaget böra undergå en motsvarande förhöjning från 900 till 1,000 kronor, vilket skulle utgöra 72,5 procent av slutavlöningen.»

Beträffande *mom. 4:o* föreslår styrelsen icke andra ändringar, än att för tydlighetens skull *dels* orden »vid tiden för hans avgång från tjänsten gällande» utbytas mot »i mom. 3:o angivna», *dels ock* orden »som i detta reglemente avses» utbytas mot »vid telegrafverket».

I en tabell, som torde få fogas vid protokollet, upptagas nuvarande och föreslagna pensionsunderlag jämte deras förhållande till respektive slutavlöningar.

Statskontoret har i infortrat utlåtande av den 21 november 1913 Statskontoret. anfört följande beträffande själva beloppen:

»Mot beloppen av de i mom. 3 föreslagna pensionsunderlagen anser sig statskontoret böra framställa följande erinringar:

de för professor samt för kommissarie av 3:e och av 4:e lönegraden föreslagna pensionsunderlagen förefalla i förhållande till slutavlöningarna väl högt beräknade;

för höjningen av förrådsbokhållares pensionsunderlag synas icke samma skäl tala som för höjning av pensionsunderlaget för assistent;

verkmästares pensionsunderlag, sådant det av styrelsen föreslagits, synes innebära en allt för avsevärd avvikelse från det belopp, som skulle föranledas av slutavlöningen med en beräkning av ungefär $\frac{2}{3}$ av denna såsom pensionsunderlag, och de skäl, styrelsen anfört till stöd för framställningen i denna del, torde icke heller vara av beskaffenhet att böra föranleda ett så betydligt sänkt pensionsunderlag. Förutsättningen för förslaget — vederbörande tjänstinnehavares framskridna levnadsålder vid tillträdet till tjänsten — lär nämligen icke med någon större säkerhet kunna antagas vara till finnandes hos framtida tjänstinnehavare, och komme härigenom förslaget att framstå såsom uppgjort mera i ändamål att bereda lättnad åt den nuvarande personalen än med tagen hänsyn till efterkommande tjänstinnehavares berättigade intresse att erhålla ett pensionsunderlag, svarande mot den med tjänsten förenade slutavlöningen. Så mycket mindre torde avseende böra fästas vid endast nuvarande tjänstinnehavares önskningsar, som dessa, enligt förslaget, skulle lämnas frihet att välja, huruvida de vilja ingå på de nya pensionsbestämmelserna eller icke;

för kontorsskrivare i styrelsen är förslaget ett pensionsunderlag av 1,400 kronor. Då avlöningen för dem emellertid understiger den avlöning, 2,000 kronor, som kan åtnjutas av kvinnliga biträden av högre tjänstegrad, exempelvis i statskontoret, för vilka högsta pensionsunderlaget uppgår till 1,300 kronor, torde pensionsunderlaget för telegrafstyrelsens kvinnliga biträden åtminstone icke sättas högre än för de förut nämnda;

beträffande slutligen kassörer av 2:a lönegraden har styrelsen icke anfört något skäl, varför dessa tjänstinnehavare, för vilka i 1912 års avlöningsreglemente avlöningen bibehållits oförändrad, skulle anses vara förtjänta av ett högre pensionsunderlag än det som tillkom dem enligt 1907 års avlöningsreglemente, varför någon förändring därvidlag icke synes böra vidtagas.

Att telegrafister, vaktföreståndare och kassörer av 1:a lönegraden genom förslaget tilldelats ett proportionsvis högt pensionsunderlag, har icke undgått statskontorets uppmärksamhet. Men i betraktande av det låga belopp, som för dessa tjänstinnehavare skulle komma att utgå i pension, därest ovan angivna förhållande mellan slutavlöning och pensionsunderlag skulle tillämpas, anser sig statskontoret mot förslaget i denna del icke böra göra någon anmärkning, så mycket mindre som dessa tjänstinnehavares pensionsålder föreslagits att framflyttas från 55 till 60 år.

Med hänsyn till vad här ovan yttrats beträffande telegrafister, anser statskontoret ävenledes lämpligt att för kommissarier av 7:e graden fastställes ett pensionsunderlag lika med och för kommissarier av 6:e graden ett dylikt, som med 100 kronor överstiger det för telegrafister bestämda, oaktat för dessa båda kommissarietjänster pensionsunderlaget skulle komma att ställa sig högt i förhållande till de flesta övriga tjänstnehavares vid telegrafverket.»

I anledning härav har telegrafstyrelsen i utlåtande av den 5 januari 1914 anfört följande:

Telegraf-
styrelsen.

»*Angående pensionsunderlag för professorn.* Såsom av nådiga propositionen till 1912 års riksdag nr 96 (sid. 20—21 och 24) samt av nådiga instruktionen för telegrafstyrelsen § 31 mom. 1, enligt dess lydelse i nådiga kungörelsen den 1 november 1912, framgår, är professorstjänsten icke avsedd för telegrafverkets tjänstemän utan förbehållen dem, som äga kompetens till högskoleprofessur. För att erhålla kompetenta innehavare av denna tjänst måste tydligen ej mindre avlöningen än även pensionen sättas så lika som möjligt med högskoleprofessors. Då nu avlöningen för professorn vid telegrafverket visserligen är till sitt begynnelsebelopp lika med högskoleprofessors, men, på grund av den vid telegrafverket gällande avlöningsskalan, måst till sitt slutbelopp sättas 100 kronor lägre än för högskoleprofessor, ligger det så mycket större vikt uppå, att åtminstone pensionen icke blir lägre, eller således 5,600 kronor. Att härigenom pensionen för telegrafverkets professor skulle komma att utgöra något större del av slutavlöningen än för andra i avlöningshänseende något så när jämställda tjänstemän vid telegrafverket, synes icke böra tillmätas så stor betydelse, emedan professorstjänsten, såsom förut erinrats, intager en alldeles fristående ställning inom telegrafverket.

Angående pensionsunderlag för kommissarier av 3:e och 4:de lönegraden. Enligt telegrafstyrelsens, av statskontoret biträdda förslag måste pensionsunderlaget för kontrollör av 2:a lönegraden sättas till minst 3,300, motsvarande 65,5 procent av slutavlöningen, emedan motsvarande tjänstemän vid postverket — kontrollörer — åtnjuta 3,400 kronors pensionsunderlag, utgörande 68 procent å deras slutavlöning. Då nu — såsom även framhålles i det utav särskilt tillkallade sakkunniga den 14 januari 1907 avgivna betänkande angående förändrad organisation av telegrafstyrelsen m. m. sid. 81—82 — kontrollörer av 2:a lönegraden äro i tjänsteställning likställda med kommissarier av 3:e lönegraden, kan pensionsunderlaget för dessa kommissarier icke gärna sättas lägre än för

nämnda kontrollörer. Ej heller kan skäligen skillnaden mellan pensionsunderlagen för kommissarier av 3:e och 4:e lönegraden göras större än 300 kronor (för närvarande är denna skillnad endast 200 kronor), enär skillnaden i löneinkomster icke utgör mera än omkring 450 kronor. En jämkning beträffande nu ifrågakvarande kommissariers pensionsunderlag skulle för övrigt helt och hållet rubba den proportion, som måste upprätthållas dels uppåt i förhållande till kommissarier av 2:a lönegraden, dels nedåt i förhållande till assistenter.

Angående pensionsunderlag för förrådsbokhållare. Förrådsbokhållartjänsterna äro nyinrättade från och med år 1913. Deras pensionsunderlag blev icke föremål för någon som helst prövning i sammanhang med tjänsternas inrättande, utan inrangerades förrådsbokhållarna i pensionshänseende utan vidare bland assistenterna, emedan deras slutavlöningar voro av telegrafstyrelsen föreslagna till samma belopp eller 3,800 kronor, vilket belopp emellertid av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen sänktes för förrådsbokhållarna till 3,400 kronor. Då enligt telegrafstyrelsens, av statskontoret biträdda förslag assistenternas pensionsunderlag satts till 2,700 kronor, utgörande 71,1 procent av deras slutavlöning, synes det icke vara annat än rimligt att förrådsbokhållarnas pensionsunderlag bestämmas till det av styrelsen föreslagna beloppet 2,400 kronor, motsvarande 70,6 procent av deras slutavlöning.

Angående pensionsunderlag för verkmästare. Telegrafstyrelsen har givetvis i princip intet att invända mot, att verkmästarnas pensionsunderlag, som av styrelsen på angivna grunder föreslagits så lågt som till endast 52,7 procent av deras slutavlöning eller 2,000 kronor, bestämmas enligt statskontorets åsikt till omkring $\frac{2}{3}$ av deras slutavlöning eller således i avrundat tal till 2,500 kronor. Styrelsen vill gärna medgiva, att styrelsens nämnda förslag är, såsom statskontoret säger, »uppgjort mera i ändamål att bereda lättnad åt den nuvarande personalen än med tagen hänsyn till efterkommande tjänstinnehavares berättigade intresse att erhålla ett pensionsunderlag, svarande mot den med tjänsten förenade slutavlöningen». Förhållandet är nämligen, att för närvarande finnas endast tre verkmästare, vilka inträda i pensionsåldern, en år 1926, en år 1929 och en år 1930, att den först avgående verkmästaren med allra största sannolikhet icke kommer att ersättas med någon tjänsteman på ordinarie stat utan med en förman, samt att alltså de pensionsunderlag, som nu komma att fastställas, icke torde komma att tillämpas å andra än de nuvarande verkmästarna, förrän den verkmästare inträder i pensionsåldern, vilken skall efterträda den år 1929 avgående av de nuvarande verkmästarna, eller således förrän om 50 år eller mera härefter.

På grund av nu angivna säregna förhållanden torde det få anses riktigt, att vid bestämmandet av pensionsunderlag för verkmästarna endast taga hänsyn till de nuvarande tjänstinnehavarnas bästa, och har styrelsen därför ansett lämpligt att genom verkstadsdirektören införskaffa upplysning från dem, huruvida de, med fästat avseende å pensionsavgifternas storlek, föredroge det av styrelsen ifrågasatta pensionsunderlaget å 2,000 kronor eller det av statskontoret föreslagna å 2,500 kronor. I motsats till vad styrelsen haft anledning antaga, hava verkmästarna därvid uttalat sig för det högre pensionsunderlaget, vars beviljande styrelsen därför nu tillstyrker.

Angående pensionsunderlag för kvinnliga kontorsskrivare hos styrelsen. Telegrafstyrelsen har icke underlåtit att i sin skrivelse framhålla, vad statskontoret påpekat, nämligen att pensionsunderlaget för kvinnliga biträden av högre grad i statskontoret, vilkas slutavlöning är 2,000 kronor, icke är högre än 1,300 kronor. Det har emellertid synts styrelsen vara av större vikt, att pensionsunderlagen för telegrafverkets tjänstemän lämpades så mycket som möjligt efter likställda tjänstemäns i de andra kommunikationsverken pensionsunderlag än efter pensionsunderlagen för dylika tjänstemän i andra statens verk. Då kvinnliga postexpeditörer hos generalpoststyrelsen, kvinnliga kontorsskrivare hos postsparbanken och kvinnliga kontorsskrivare hos järnvägsstyrelsen åtnjuta pensionsunderlag å respektive 1,575, 1,575 och 1,512 kronor, motsvarande respektive 71,6, 71,6 och 68,7 procent av slutavlöningarna, borde telegrafstyrelsens kvinnliga kontorsskrivare kunna tillerkännas ett pensionsunderlag, som i avrundat tal uppginge till 1,400 kronor eller 71,8 procent av deras slutavlöning. Relationstalet mellan pensionsunderlag och slutavlöning skulle för dem ändock icke uppgå till det enligt redan nu gällande bestämmelser för bokhållare fastställda eller 72,7 procent.

Angående pensionsunderlag för kvinnliga kassörer av 2:dra lönegraden. Telegrafstyrelsens skäl för förslaget om höjning av pensionsunderlaget för kassörer av 2:a lönegraden från 1,200 till 1,300 kronor är det, att, om det nuvarande pensionsunderlaget bibehölles, detta skulle komma att utgöra ett i förhållande till slutavlöningen allt för ringa belopp, nämligen endast $\frac{2}{3}$, under det att exempelvis kassörernas närmaste underordnade, bokhållarna, redan nu åtnjuta 72,7 procent av sin slutavlöning i pension. Det torde ock vara rättvist, att en slutavlöning å 1,800 kronor, som de ifrågavarande kassörerna hava, skall medföra rätt till något högre pension än bokhållarnas slutavlöning å 1,650 kronor.»

Departements-
chefen.

Vad först beträffar pensionsunderlaget för professorn vid telegrafstyrelsen måste jag naturligtvis giva statskontoret rätt däruti, att den av telegrafstyrelsen föreslagna pensionen, 5,600 kronor, är väl hög i förhållande till slutavlöningen, 8,000 kronor, varav nämnda pensionsunderlag utgör 70 procent. Emellertid gjordes med styrka gällande av styrelsen i dess framställning år 1911 om befattingens inrättande, att innehavaren av densamma måste vara vetenskapligt fullt kvalificerad och att man måste, så vitt med hänsyn till telegrafverkets löneskala låte sig göra, likställa honom i avlöningsförmåner med tekniska högskolans professorer. Det oaktat hava emellertid redan visat sig svårigheter att kunna behålla en lämplig innehavare på platsen, i det att den nyligen tillsatta professorn mottagit utnämning till professor vid tekniska högskolan. Så mycket större betänkligheter synes det därför möta att i pensionsavseende sätta professorn vid telegrafverket efter sina kolleger vid högskolan. Då det vidare av den redogörelse, styrelsen i dess nyssnämnda framställning lämnade för de tjänster, den nu avgångne innehavaren redan gjort telegrafverket, framgår, att ett lyckligt besättande av platsen torde kunna vara av stor ekonomisk betydelse för verket, samt inga farhågor framkommit i det avseendet, att den föreslagna högre pensionen för denne befattningshavare skulle draga med sig liknande anspråk på annat håll, ansluter jag mig till telegrafstyrelsens förslag.

Beträffande *kommisarierna av tredje och fjärde lönegraderna* har styrelsen åberopat en jämförelse med kontrollörstjänsten av andra lönegraden samt mellan de två kommissarielönerna inbördes. Förhållandet torde tydligast framgå av vidfogade tabell. En jämförelse med ledning därav synes mig giva vid handen att, om nedsättning sker i de av styrelsen föreslagna pensionsbeloppen, de sålunda sänkta pensionerna ej så väl som de av styrelsen föreslagna låta sig inpassa i serien av pensioner. Jag tillstyrker därför telegrafstyrelsens förslag.

Vad åter *förrådsbokhållarna* beträffar äro dessa de enda befattningsgarna i telegrafverkets avlöningsreglemente med slutavlöning å 3,400 kronor. Denna slutavlöning ligger närmast under *verkmästarnas*, vilka hava en slutavlöning av 3,800 kronor. Då nu styrelsen har blivit enig med statskontoret om att tilldela de sistnämnda ett pensionsunderlag på omkring två tredjedelar av slutavlöningen eller 2,500 kronor, mot vilket belopp jag ej har något att erinra, förefaller det mig lämpligt att även bestämma förrådsbokhållarnas pensionsunderlag efter samma beräkningsgrund. Med avrundning uppåt skulle detta utgöra 2,300 kronor, vilket jag alltså anser mig böra förorda i stället för det av styrelsen föreslagna pensionsunderlaget 2,400 kronor.

Angående pensionsunderlag för *kontorsskrivare* i styrelsen och *kassörer av andra lönegraden* kan det icke förnekas, att statskontorets anmärkningar äga ett visst fog för sig. Jag vill även påpeka, att de av telegrafstyrelsen omnämnda högre pensionsunderlagen för kvinnliga post-expeditörer samt för kontorsskrivare hos postsparbanken och i järnvägsstyrelsen svara mot en slutavlöning för dessa befattningshavare, som är högre än kontorsskrivarnas vid telegrafverket. Emellertid visar en närmare granskning, att, om man, på sätt statskontoret föreslagit, sänker pensionsunderlaget för kontorsskrivarna till 1,300 kronor och för kassörerna av andra lönegraden bibehåller pensionsunderlaget vid 1,200 kronor, serien av pensionsunderlag för de kvinnliga befattningshavarna skulle komma att förete ganska stora ojämnheter. Såsom av vidfogade tabell framgår, skulle nämligen efter telegrafister, vaktföreståndare och kassörer av första lönegraden, samtliga med pensionsunderlag av 1,500 kronor, utgörande 71,4 procent av slutavlöningen, 2,100 kronor, följa kontorsskrivare med pensionsunderlag av 1,300 kronor, motsvarande 66,67 procent av slutavlöningen, 1,950 kronor, kassörer av andra lönegraden med pensionsunderlag av 1,200 kronor, motsvarande 66,67 procent av slutavlöningen, 1,800 kronor, bokhållare med pensionsunderlag av likaledes 1,200 kronor, utgörande 72,7 procent av slutavlöningen, 1,650 kronor, och interurbantefonister med pensionsunderlag av 1,000 kronor, utgörande 72,5 procent av slutavlöningen, 1,380 kronor. De av telegrafstyrelsen föreslagna pensionsunderlagen giva däremot en större jämnhet mellan pensionsunderlagen för de kvinnliga befattningshavarna, varför jag anser mig böra förorda telegrafstyrelsens förslag i denna del.

I *mom. 5:o*, som innehåller stadganden rörande den för rätt till åtnjutande av hel pension gällande levnads- och tjänstålder, föreslår styrelsen några ändringar. Styrelsen anför härom följande.

»Såsom regel gäller nu för manliga tjänstemän, att rätten till hel pension inträder vid uppnådda 65 levnads- och 35 tjänstår. Undantag härifrån utgöra *dels* styrelsens samtliga tjänstemän, vilka undfå rätt till hel pension vid uppnådda 67 levnads- och 35 tjänstår, *dels* ock linjeingenjörer, verkstadsingenjörer, assistenter, linjemästare, linjeförmän och reparatörer, vilkas rätt till hel pension inträder vid uppnådda 60 levnads- och 35 tjänstår. I enlighet med ett av samtliga linjedirektörer samt linje- och verkstadsingenjörer framställt yrkande anser styrelsen nämnda undantag icke vidare böra gälla linje- och verkstadsingenjörer. Visserligen yttrade 1907 års sakkunniga härom, att den tidigare pensionsåldern motiverades därav, att linje- och verkstadsingenjörernas arbete krävde större fysisk motståndskraft och att

Pensions-
ålder.Telegraf-
styrelsen.

å dem måste ställas särskilda anspråk, som vid högre ålder endast mera undantagsvis kunde fyllas. Men då linjedirektörerna, på vilka måste ställas minst lika stora krav, anses kunna kvarstå i tjänst till uppnådda 65 levnadsår, torde detsamma även böra gälla linje- och verkstadsingenjörerna, vilka också därigenom skulle erhålla en välbehövlig lättnad i sina nu rätt dryga pensionsavgifter.

Detta skäl talar även för medgivandet åt assistenterna att få kvarstå i tjänst till uppnådda 65 levnadsår. Om dem anförde 1907 års sakkunniga, att ehuruval en tjänsteman endast mera sällan komme att kvarstå i assistentgraden till pensionsåldern, denna dock borde, med hänsyn till att assistenternas arbete huvudsakligen vore apparattjänstgöring, sättas till 60 levnadsår. Följden härav är ju den, att en tjänsteman, så länge han står i den lägre graden med små löneinkomster, har att erlægga stora pensionsavgifter, beräknade för en pensionsålder av 60 år, men sedermera vid befordran till de bättre avlönade kommissariebefattningarna slipper ifrån med åtminstone förhållandevis betydligt lägre pensionsavgifter. Med hänsyn härtill och då endast ytterst få assistenter torde kvarstå i denna grad till uppnådda 60 levnadsår samt det alltid finnes möjlighet att bereda de undantagsvis kvarstående annat arbete än vid telegrafapparaterna, hyser styrelsen ingen tvekan att, med biträdande av ett utav en del bland assistentkåren gjort uttalande, föreslå assistenternas pensionsålder höjd till samma som kommissariernas eller 65 levnadsår.

Beträffande de tre verkmästarna vid verkstaden föreslår styrelsen, i likhet med vad de själva ävensom verkstadsdirektören ansett nödigt, pensionsrättens inträdande vid uppnådda 60 levnads- och 30 tjänstår.

För kvinnliga tjänstemän gäller såsom regel, att rätt till hel pension med skyldighet att avgå från tjänsten inträder vid uppnådda 60 levnads- och 30 tjänstår. Undantag utgöra endast telegrafister och interurbantelefonister, vilkas pensionsålder är 55 år. Någon ändring häri beträffande interurbantelefonister ifrågasätter styrelsen icke, men däremot anser sig styrelsen kunna tillstyrka en inom telegrafistkåren ganska allmän önskan om pensionsålderns höjande till 60 levnadsår, detta oaktat det kraftiga uttalande för pensionsålderns bestämmande till 55 år, som gjordes av 1907 års sakkunniga, vilka härom yttra följande:

»Erfarenheten vid telegrafverket med avseende på kvinnans arbetsförmåga är numera synnerligen stor, och det har visat sig, att hon vid sysselsättning med för hennes krafter lämpat arbete i yngre dagar ingalunda står efter mannen, men att däremot hennes fysiska uthållighet är mindre än mannens, liksom att hon oftare än mannen utsättes för de nervösa lidanden, som telegraftjänsten har tendens att framkalla.

De fall, då kvinnliga tjänstemän visat sig antingen icke alls kunna stå ut med sitt arbete såsom expeditörer till 60 års ålder eller kunna göra det endast på bekostnad av sin hälsa, äro också jämförelsevis talrika. Då det icke rimligen kan ifrågakomma, att staten skulle vid arbetet kvarhålla en personal, som endast genom en fördärvbringande spänning av krafterna kan fortfarande sköta detsamma, föreslå kommitterade, med stöd av åberopade erfarenhet och i enlighet med vad redan inom 1901 års post- och telegrafkommitté föreslogs, att den normala pensionsåldern för de kvinnliga expeditörerna vid telegraf och telefon bestämmes till angivna 55 år.»

Det är visserligen sant, såsom de sakkunniga säga, att telegraf-tjänsten haft tendens att framkalla nervösa lidanden. Dock synas sådana numera förekomma i långt mindre grad än förr. Medverkande orsaker härtill torde vara dels den telegrafisterna numera tillkommande rätten till en månads semester årligen, under vilken tid vederkvickelse från arbetet vinnes, dels ock de i hygieniskt hänseende förbättrade tjänst-lokalerna. Otvivelaktigt är det stora flertalet telegrafister, likaväl som de med såväl apparattjänstgöring som annan stationsskötsel sysselsatta kvinnliga kommissarierna, fullt arbetsdugligt vid den tidpunkt, då de nu måste avgå från sin tjänst. Undantagsfall kunna givetvis förekomma, men för dem finnes ju alltid möjlighet att begära permanent sjukledighet med rätt att efter fem år erhålla pension i enlighet med stadgandet i mom. 7:o. Att för dylika undantagsfalls skull ålägga hela telegrafist-kåren skyldighet att avgå ur tjänst redan vid 55 års ålder, vilket för dem även medför tungan av stora pensionsavgifter, synes icke vara från statens synpunkt nödigt.»

I mom. 6:o—8:o föreslår styrelsen endast några smärre redaktionella ändringar.

Det föreslagna nya mom. 9:o är avfattat i överensstämmelse med stadgandet i första stycket av 17 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension. Ett par tillägg äro dock gjorda.

Härom anför telegrafstyrelsen:

»Det ena, som är av mindre betydelse, avser att vid beräkning av tjänstår avdrag icke skall ske för i § 6 mom. 4:o av telegrafverkets avlöningsreglemente omfördämd tjänstledighet för fullgörande av uppdrag såsom fullmäktig eller revisor vid telegrafverkets pensionsinrättning. Då tjänsteman under dylikt uppdrag äger behålla sin fulla avlöning, torde samma tid rättvisligen böra likställas med »offentligt uppdrag» och således ej frånräknas vid fastställandet av antalet tjänstår i pensions-hänseende. Det andra tillägget till förevarande moment är av något

större räckvidd. Under senare tider hava Kungl. Maj:t och riksdagen upprepade gånger på hemställan av telegrafstyrelsen beviljat årligt understöd för livstiden åt i telegrafverkets tjänst anställda extra ordinarie telefonister, vilka på grund av ålder eller sjukdom måst avskedas. Vid bestämmandet av understödens belopp hava Kungl. Maj:t och riksdagen städse tagit hänsyn icke blott till den längre eller kortare tid vederbörande varit anställda i telegrafverkets tjänst, utan även såsom tjänstår medräknat den tid dessförinnan, telefonisten eventuellt tjänstgjort i enskilt telefontät, vid vars inköp av telegrafverket telefonisten övergått i telegrafverkets tjänst. I telegrafverkets tjänst finnas för närvarande anställda ett 80-tal från enskilda telefontät i sammanhang med dessa näts inköpande övertagna telefonister. Av dessa innehava nu 77 stycken ordinarie tjänst, några såsom vaktföreståndare å telefonstationer, en såsom kassör och de övriga såsom interurbantelefonister. Av nämnda 77 ordinarie tjänstemän hava 38 stycken erhållit inträde i telegrafverkets tjänst så tidigt, att de vid uppnådd pensionsålder kunna räkna det för erhållande av hel pension erforderliga antalet tjänstår inom telegrafverket. De övriga 39 komma däremot att vid uppnåendet av den levnadsålder, då de måste avgå ur tjänst, icke kunna räkna fulla antalet tjänstår inom telegrafverket, vadan de enligt nuvarande bestämmelser måste åtnöjas med avkortad pension. Om emellertid även för dessa finge tagas hänsyn till den tid de tjänstgjort i enskilt telefontät, innan de vid dettas inköp av telegrafverket övergått i telegrafverkets tjänst, skulle 32 stycken av dem vid uppnådd pensionsålder komma i åtnjutande av hel pension. De återstående 7 skulle visserligen ändå icke få hel pension, men avkortningen skulle inskränka sig till betydligt mindre belopp än eljest bleve fallet. Det kan ju inträffa, att ytterligare några av de utav telegrafverket övertagna telefonisterna kunna vinna ordinarie anställning i verkets tjänst, men antalet av dem, det nu gäller eller framdeles kan komma att gälla, är likväl så ringa, att det icke borde möta någon betänklighet att biträda styrelsens förslag om att de skola äga att såsom tjänstår för erhållande av pension tillgodoräkna sig tjänstgöringstiden i enskilt telefontät. Den ökade utgiften för telegrafverket skulle ju också bliva ganska liten, enär endast en del av pensionen till telegrafverkets tjänstemän utgår av telegrafverkets medel, under det återstoden utgår från telegrafverkets pensionsinrättning, dit vederbörande vid bifall till styrelsens förslag skulle komma att erlægga av pensionens höjning betingade ökade pensionsavgifter.»

Ej heller jag har någon invändning mot förslaget härutinnan.

Departements-
chefen.

Till stöd för de sålunda av mig tillstyrkta ändringarna beträffande den för åtnjutande av full pension erforderliga levnadsålder för linje- och verkstadsingenjörerna samt telegrafisterna erinrar jag, dels att för distriktstjänstemännen i allmänhet vid statens järnvägar ävensom för åtskilliga ingenjörsbefattningar vid vattenfallsverken fordras en levnadsålder av 65 år för att erhålla full pension och dels att den för kvinnliga befattningshavare i allmänhet i 1907 års pensionslag stadgade pensionsåldern är 60 levnadsår.

Styrelsen har slutligen såsom *mom. 10:o* föreslagit övergångsbestämmelser av följande innehåll:

Övergångs-
bestämmel-
ser.

»Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1915; dock skola beträffande de tjänstemän, som före utgången av år 1914 förklarar, att de icke önska underkasta sig bestämmelserna i densamma, fortfarande gälla föreskrifterna i § 7 i avlöningsreglementet den 11 oktober 1907.

Telegraf-
styrelsen.

För övriga tjänstemän, som den 1 januari 1913 innehade ordinarie befattning vid telegrafverket, skall pension, som efter den 1 januari 1915 utbetalas till dem, beräknas så, som hade de i *mom. 3:o* här ovan angivna pensionsunderlag varit gällande från och med 1913 års ingång.

Tjänsteman, som den 1 januari 1913 innehade befattning såsom telegrafist samt före den 1 januari 1915 på grund av hittills gällande bestämmelser erhållit avsked från denna befattning tidigare än vid uppnådda sextio levnadsår, skall, sedan hon uppnått nämnda levnadsålder, erhålla pensionsfyllnad av telegrafverkets medel till sådant belopp, att summan av de till henne från telegrafverkets pensionsinrättning och från telegrafverket utgående pensionerna motsvarar vad hon skulle ägt uppbära, därest hon kvarstått i tjänst såsom telegrafist till uppnådda sextio levnadsår.»

Såsom motivering härför anför styrelsen följande:

»I det nya *mom. 10:o* har styrelsen till en början föreslagit, att de nya pensionsbestämmelserna skola träda i kraft den 1 januari 1915, på det att de av pensionsunderlagens höjning betingade ökningarna i tjänstemännens pensionsavgifter till telegrafverkets pensionsinrättning, vilkas uträknande kräver tid, må komma att tillämpas från och med ett nytt kalenderårs ingång.

Enligt § 22 i 1907 års avlöningsreglemente skall envar, som tillträtt den nya avlöningsstaten, vara skyldig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade. Då det emellertid för en eller annan av de nuvarande ordinarie tjänstemännen,

särskilt om han uppnått högre ålder, kan bliva betungande att helt oförväntat nödgas utbetala de högre pensionsavgifter, vilka av de nya pensionsbestämmelserna bliva en följd, samt det jämväl torde kunna inträffa, att någon tjänsteman, tillhörande en kategori, för vilken pensionsåldern skulle enligt styrelsens förslag bliva höjd eller sänkt, kan känna det svårt att underkasta sig de nya pensionsbestämmelserna härutinnan, anser styrelsen, att valfrihet bör förunnas de nuvarande ordinarie tjänstemännen i fråga om, huruvida de skola vara underkastade de nuvarande eller de framdeles gällande pensionsföreskrifterna. Styrelsen föreslår därför, att de tjänstemän, som icke önska underkasta sig de nya föreskrifterna och vilka således åtnöjas med nu stadgade pensioner och nuvarande bestämmelser om pensionsålder, skola avgiva förklarande därom före tiden för kungörelsens ikraftträdande samt att för dem skola oförändrade gälla bestämmelserna i § 7 i 1907 års avlöningsreglemente.

Då den lönereglering, som föranlett pensionsunderlagens här ovan föreslagna höjning, ägt gällande kraft från och med ingången av år 1913, föreslår styrelsen vidare såsom en icke blott billig utan även nödvändig konsekvens härav, att de nya pensionsunderlagen skola, i fråga om pension, som efter den 1 januari 1915 utbetalas, anses hava varit gällande för alla tjänstemän, vilka den 1 januari 1913 innehade ordinarie tjänst vid telegrafverket och som icke avgivit förklarande om, att de önska fortfarande vara underkastade de hittills gällande pensionsbestämmelserna. Härigenom skulle, fränsett de sju telegrafister, om vilka här nedan vidare förmäles, nedan angivna tjänstemän, vilka efter den 1 januari 1913 avgått eller, därest de leva, komma att före den 1 januari 1915 avgå med de nu stadgade lägre pensionerna, efter den 1 januari 1915 erhålla pension med de av styrelsen föreslagna högre beloppen, nämligen en kommissarie av 3:e lönegraden, 9 kommissarier av 5:e lönegraden, 5 kommissarier av 6:e lönegraden, en kommissarie av 7:e lönegraden, 7 interurbantefonister och en vaktmästare hos styrelsen.

Beträffande de tjänstemannagrupper, för vilka enligt styrelsens ovan angivna förslag pensionsrätten skulle inträda senare än enligt nu gällande bestämmelser, har styrelsen för avsikt att, tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t och riksdagen beslutat angående detta förslag, begagna sig av den styrelsen tillerkända rätten att låta tjänstinnehavare kvarstå utöver nu gällande pensionsålder. Emellertid hava under tiden efter den 1 januari 1913 sju telegrafister nödgats avgå ur tjänst vid uppnåendet av den nu stadgade pensionsåldern av 55 levnadsår med en pension å 1,200 kronor. Därest styrelsens förslag beträffande telegra-

fisterna vinner statsmakternas bifall, skulle telegrafisterna få tjäna kvar till 60 levnadsår och då uppbära pension till belopp av 1,500 kronor. Det synes styrelsen då ej vara annat än en gärd av rättvisa, om de telegrafister, vilka kommit i åtnjutande av 1913 års avlöningsstat men som till följd därav, att de förändrade pensionsbestämmelserna icke samtidigt blevo gällande, måst avgå med den lägre pensionen, finge, efter det de uppnått 60 levnadsår, den fyllnad i pensionen, som skulle tillkommit dem, därest de fått kvarstå i tjänst lika länge som deras genom en tillfällighet bättre gynnade kamrater.»

I sitt förutnämnda utlåtande har statskontorets majoritet, innefattande statskommissarien C. G. Sylvan samt t. f. statskommissarierna K. Beckman och G. Thorstensson, anfört följande: Statskontoret.

»Beträffande styrelsens förslag att de nya pensionsunderlagen skulle anses hava varit gällande för alla tjänstinnehavare, som avgått eller avgå under åren 1913 och 1914, i avseende å de pensioner, som utbetalas efter ingången av år 1915, vill statskontoret visserligen icke bestrida, att vissa billighetsskäl kunna anses tala för en dylik bestämmelse, men då å andra sidan densamma skulle innebära ett anmärkningsvärt och till sina konsekvenser synnerligen betänkligt avsteg från principen att pensionsregleringar icke böra föranleda förhöjning av redan avgångna tjänstinnehavares pensioner, kan statskontoret, som under alla omständigheter icke kan biträda styrelsens mening, att en dylik åtgärd är en nödvändig konsekvens av skillnaden i tiden för ikraftträdande av å ena sidan löne- och å andra sidan pensionsregleringar, icke tillstyrka förslaget i denna del. Vad statskontoret sålunda anfört äger jämväl sin tillämpning å förslaget om förhöjd pension för vissa telegrafister efter uppnådd 60 års levnadsålder.»

Från beslutet var t. f. extra byråchefen C. Peyron skiljaktig och anförde följande, varuti t. f. statskommissarien N. Spilhammar instämde: Skiljaktiga
meningar.

»Genom 1912 års avlöningsreglemente för telegrafverket höjdes i allmänhet avlöningarna för verkets tjänstinnehavare, men deras pensionsunderlag kommo till följd av vissa omständigheter att tillsvidare kvarstå sådana de i förhållande till de lägre avlöningarna i 1907 års reglemente blivit bestämda. Detta tillvägagångssätt, som väl torde få betecknas såsom ytterst sällsynt, har verkat därhän, att åtskilliga tjänstinnehavare under den tid, som förflutit från den 1 januari 1913, då 1912 års avlöningsreglemente trädde i kraft, måst vid avskedstagandet åtnöjas med en pension till lägre belopp, än som skulle kommit dem till del, därest

pensionsförhållandena blivit ordnade i samband med de nya avlöningarna. Flera andra befattningshavare komma under den tid, som återstår till ikraftträdandet av de nya pensionsunderlagen, att röna ett liknande öde.

Därest pensionsunderlagen ånyo bringas i ett lämpligare förhållande till avlöningarna än för närvarande är händelsen, synes emellertid rättvist och billigt, att de telegrafverkets tjänst innehavare, som ingått på 1912 års avlöningsstat, må från och med år 1915, då de nya pensionsbestämmelserna antagas komma att träda i kraft, få åtnjuta de pensionsbelopp, som redan från och med år 1913 skulle tillkommit dem för den händelse pensionsunderlagen blivit fastställda samtidigt med de ändrade avlöningsbeloppen. Bemälda tjänst innehavare, vilka haft skälig anledning förmoda, att deras pensioner skulle komma att avvägas i förhållande till de nya avlöningsbeloppen, men som till följd av uppnådd pensionsålder nödgats avgå från sina befattningar, innan pensionsförhållandena hunnit ordnas, hava utan eget förvållande kommit i sämre ställning än övriga tjänst innehavare, som samtidigt med dem ingingo på 1912 års avlöningsstat.

På grund av det ovan anförda och med åberopande av vad telegrafstyrelsen i sitt den 24 november 1911 avgivna underdåniga utlåtande, som föranledde Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition (nr 96) till 1912 års riksdag, i samråd med för ändamålet tillkallade sakkunniga anført rörande § 7 i avlöningsreglementet i nu ifrågakomna hänseende, får jag i underdånighet tillstyrka bifall till telegrafstyrelsens framställning i denna del.

Likaledes får jag i underdånighet tillstyrka nådigt bifall till samma styrelses framställning, i vad den avser beredande av pensionsfyllnad av telegrafverkets medel åt telegrafist, som före den 1 januari 1915 på grund av hittills gällande bestämmelser erhållit avsked från befattningen tidigare än vid uppnådda sextio år.»

Telegraf-
styrelsen.

Slutligen har telegrafstyrelsen i utlåtandet den 5 januari 1914 anført följande:

»Då de beslut, som kunna bliva av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen fattade om höjning av pensionsunderlagen för telegrafverkets tjänstemän, grunda sig uteslutande därpå, att samma tjänstemäns avlöningar blivit från och med år 1913 höjda, synes det styrelsen vara alldeles uppenbart, att de höjda pensionsunderlagen böra, från och med den tid då de skola bliva gällande, tillämpas icke blott på de tjänstemän, som därefter inträda i pensionsåldern utan även på dem, som pensionerats dessförinnan men efter det avlöningsförhöjningen inträdde. Ett

motsatt förfaringssätt skulle exempelvis för telegrafisterna medföra följande egendomliga förhållande. Av de telegrafister, som kvarstodo i tjänst vid de nya avlöningsbestämmelsernas ikraftträdande den 1 januari 1913, hava sju uppnått 55 levnadsår, innan telegrafstyrelsen avlät sin framställning till Eders Kungl. Maj:t om höjning av telegrafisternas pensionsålder till 60 levnadsår och om ökning av deras pensionsunderlag från 1,200 till 1,500 kronor, samt följaktligen måst avgå med en pension å 1,200 kronor. De telegrafister åter, som först efter avlåtandet av styrelsens berörda framställning uppnått 55 levnadsår, hava tillåtits kvarstå i tjänst till uppnådda 60 levnadsår, då de, vid bifall till styrelsens förslag om höjning av telegrafistpensionen, skulle erhålla en pension å 1,500 kronor. Om förstnämnda sju telegrafister icke skulle, såsom styrelsen föreslagit, vid uppnådda 60 levnadsår få sin pension höjd till 1,500 kronor, måste detta ju för dem te sig såsom en orättvisa, enär ingen förändring inträffat, som berört telegrafisternas avlöningsförhållanden eller dylikt och som således skulle kunna utgöra skäl för att dessa sju telegrafister skulle även efter uppnådda 60 år åtnöjas med lägre pension än andra telegrafister. Styrelsen anser sig jämväl böra erinra, att några betänkliga konsekvenser icke torde kunna följa av ett bifall till styrelsens förevarande framställning, alldenstund det näppeligen mera torde inträffa, att pensionerna bestämmas efter det avlöningarna reglerats. Med åberopande i övrigt av vad de två reservanterna i statskontoret anført och med framhållande av, att även statskontorets majoritet funnit vissa billighetsskäl tala för styrelsens förslag, tillåter sig styrelsen ånyo fästa uppmärksamheten vid, att det här är fråga endast om ett begränsat antal tjänstemän, nämligen högst 31 stycken, vilkas pensioner skulle från och med år 1915 eller senare höjas, på sätt utvisas av följande tablå, däri jämväl angives den ökade årliga utgift för telegrafverket, som skulle föranledas av ett bifall till framställningen.

	Pensionen skulle höjas		Ökad årlig utgift för telegraf- verket.
	från	till	
1 manlig kommissarie av 3:e grad	3,000	3,300	300
9 kvinnliga » » 5:e »	1,500	1,800	2,700
5 » » » 6:e »	1,400	1,600	1,000
1 » » » 7:e »	1,300	1,500	200
7 telegrafister	1,200	1,500	} efter upp- nådda 60 levnadsår
7 interurbantefonister	900	1,000	
1 vaktmästare	800	1,000	200

Summa kronor 7,200

Den ökade årliga utgiften för telegrafverket skulle alltså från början bliva högst 7,200 kronor, vilket belopp minskas, i den mån de ifrågasvarande tjänstemännen avlida.»

Departements-
chefen.

Telegrafstyrelsens förslag innebär, att samtliga de befattningshavare, som blivit delaktiga av den år 1912 medgivna avlöningsförhöjningen, också skulle komma i åtnjutande av de pensionsunderlag, som innevarande år av Kungl. Maj:t och riksdagen kunna finnas svara mot nämnda förhöjda avlöningar. Starka billighetsskäl tala uppenbarligen för denna ståndpunkt. Särskilt torde detta vara fallet med de kvinnliga telegrafister, som genom dröjsmålet med ändringen av pensionsbestämmelserna skulle gå miste om såväl möjligheten att ytterligare några år stå kvar i tjänst och uppbära full lön som ock den högre pension, vilken nu kan komma att tillerkännas deras kamrater. De kostnader, som skulle följa av ett medgivande i enlighet med telegrafstyrelsens förslag, äro ej heller, att döma av den redogörelse styrelsen lämnat i sitt senaste utlåtande, så betydande, att de i och för sig behöva verka avskräckande.

Såvitt jag kan finna, läser icke heller ett beslut i den av telegrafstyrelsen påyrkade riktning draga med sig några konsekvenser av beskaffenhet att ingiva betänkligheter. Här föreligger nämligen ett sådant undantagsfall, som högst sällan torde inträffa. Ett beslut i motsatt riktning skulle dessutom för den enskilde komma att kännas såsom en onödigt hårdhet. Jag anser mig därför böra biträda telegrafstyrelsens hemställan.

Mot telegrafstyrelsens förslag om rätt för tjänstemännen att själva välja, om de vilja underkasta sig nu föreslagna pensionsbestämmelser, har jag intet att erinra.

Med åberopande av vad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att besluta sådan ändring av § 7 i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket av den 11 oktober 1907, som framgår av bifogade förslag till nådig kungörelse i ämnet.

Till vad departementschefen sålunda hemställt tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.

Förslag

till

nådig kungörelse angående ändring av § 7 i avlösningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907.

§ 7.

1:o. Rätt till pension vid avgång från tjänst tillkommer vid telegrafverket anställd tjänsteman enligt nedan angivna bestämmelser.

2:o. Generaldirektör, vilken i minst 12 år innehaft generaldirektörs förordnande, skall vara berättigad att i pension uppbära 6,000 kronor. Om generaldirektör, innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund av sjukdom befinner till nöjaktig vidare tjänstgöring oförmögen eller ock utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, utan att på grund av tjänstefel hava förverkat densamma, skall han vara berättigad att i pension uppbära 5,000 kronor, då avgången sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,500 kronor, där avgången sker efter 6, men före 12 tjänstår.

Pensionen utgår av telegrafverkets medel; dock att, därest generaldirektören är delägare i telegrafverkets pensionsinrättning och vid avgång från ämbetet är berättigad till pension från nämnda pensionsinrättning, av telegrafverkets medel skall utgå allenast det belopp, varmed honom från pensionsinrättningen tillkommande pension understiger vad han, enligt vad förut nämnts, är berättigad att i pension uppbära.

Såsom pensionsavgift skall å det för generaldirektören bestämda arvodet avdragas, därest han icke är delägare i telegrafverkets pensionsinrättning, ett årligt belopp av 360 kronor, och, om han är delägare i pensionsinrättningen, den del av detta belopp, som han ej har att betala i årlig avgift till nämnda inrättning.

3:o. För övriga tjänstemän skall pensionsunderlag beräknas till följande belopp:

5,600	kronor	för	byråchef och professor;
5,000	»	»	linjedirektör, telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden;
4,600	»	»	sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent, byråkontrollör och telegrafdirektör av 2:a lönegraden;
4,200	»	»	kommisarie av 1:a lönegraden;
4,000	»	»	linjeingenjör och verkstadsingenjör;

3,900		för övriga byråtjänstemän och kontorschef vid verkstaden;
3,600	»	» kommissarie av 2:a lönegraden och kontrollör av 1:a lönegraden;
3,300	»	» kommissarie av 3:e lönegraden och kontrollör av 2:a lönegraden;
3,000	»	» kommissarie av 4:e lönegraden;
2,700	»	» assistent och materialförvaltare vid verkstaden;
2,500	»	» verkmästare vid verkstaden;
2,300	»	» förrådsbokhållare;
1,900	»	» linjemästare;
1,800	»	» kommissarie av 5:e lönegraden;
1,600	»	» » 6:e » och föreståndare för katalogexpeditionen;
1,500	»	» kommissarie av 7:e lönegraden, telegrafist, vaktföreståndare och kassör av 1:a lönegraden;
1,400	»	» kontorsskrivare och linjeförman;
1,300	»	» kassör av 2:a lönegraden;
1,200	»	» bokhållare, reparatör och stationsförman;
1,000	»	» interurbantelefonist, stationsbiträde och vaktmästare.

4:o. Pension är till sitt belopp antingen *hel* eller *avkortad*.

Hel pension utgör samma belopp som det för tjänst innehavaren i mom. 3:o angivna pensionsunderlag; dock skall för tjänst innehavare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av *hel* pension utgöra en femtedel av sammanlagda beloppen av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna fem åren varit för tjänst innehavaren gällande; och skall, därest sådan tjänst innehavare under någon del av nämnda tid, utan att tillika innehava tjänst vid telegrafverket, innehaft annan stats-tjänst, med vilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehaft, och därvid tillämpas de i 3 § av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 givna föreskrifter.

Avkortad pension utgör viss del av *hel* pension och beräknas på sätt i mom. 7:o här nedan föreskrives.

Pensionen utgår dels från telegrafverkets pensionsinrättning enligt det för denna inrättning gällande reglemente, dels ock med erforderligt fyllnadsbelopp av telegrafverkets medel.

5:o. Rätt att komma i åtnjutande av *hel* pension inträder:

a) för *manliga* tjänstemän vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår, dock att sådan rätt inträder:

för tjänstemän i telegrafstyrelsen vid sextiosju levnads- och trettiofem tjänstår;

för linjemästare, linjeförmän och reparatörer vid sextio levnads- och trettiofem tjänstår;

för verkmästare vid verkstaden vid sextio levnads- och trettio tjänstår;

b) för *kvinnliga* tjänstemän vid sextio levnads- och trettio tjänstår, dock att sådan rätt inträder för interurbantelefonister vid femtiofem levnads- och trettio tjänstår.

6:o. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder:

a) för samtliga tjänstemän vid uppnående av den i mom. 5:o stadgade levnadsålder, Kungl. Maj:t eller telegrafstyrelsen, om det tillkommer telegrafstyrelsen att utfärda avskedet, likväl obetaget att låta anstå med detsamma, därest och så länge den pensionsberättigade prövas kunna i befattningen på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till fyllda sjuttio år;

b) för tjänsteman, som icke uppnått den i mom. 5:o stadgade levnadsålder, då han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring; samt

c) för tjänsteman, som träffats av olycksfall i tjänsten, där olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga till tjänstgöring.

Befinnes tjänsteman vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har han tillika antingen, där enligt mom. 5:o rätt till hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år, eller, där enligt samma mom. rätt till hel pension inträder vid sextiofem år, uppnått en levnadsålder av minst sextio år, äge Kungl. Maj:t, uppå därom av telegrafstyrelsen gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att avgå från tjänsten.

7:o. Vid avgång från tjänst av anledning, som i mom. 6:o c) sägs, utgår hel pension med enahanda belopp, som det vid tiden för olycksfallet för tjänstinnehavaren gällande pensionsunderlag.

Har tjänsteman, som avgår på grund av någon av övriga i mom. 6:o intagna bestämmelser, uppnått det i mom. 5:o för rätt till hel pension stadgade antal tjänstår, utgår även till den tjänsteman hel pension; i annat fall vare han, därest tjänstårens antal icke understiger tio, berättigad erhålla pension till *avkortat* belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår; dock att vid avgång från tjänst av anledning, som i mom. 6:o b) sägs, pensionen icke i något fall må understiga sjuttiofem

procent av hel pension. Tjänstinnehavare, som vid uppnåendet av den i mom. 5:o för rätt att komma i åtnjutande av hel pension stadgade levnadsålder icke kan räkna tio tjänstår och alltså icke då är berättigad till erhållande av pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stadgandet i mom. 6:o a) tillåtes att kvarstå i tjänsten efter nämnda levnadsålders inträde.

8:o. Rätt till fyllnadspension tillkommer ej den, som blivit från tjänsten avsatt eller för fel eller försumlighet från tjänsten skild, ej heller den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare. Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kapitlet 17 § strafflagen, skall, efter det sådant beslut vunnit laga kraft, fyllnadspensionen anses förverkad.

9:o. Tjänstår för erhållande av pension beräknas icke allenast för tid, under vilken tjänstinnehavaren innehaft tjänst vid telegrafverket, utan även för tid, under vilken han innehaft annan statstjänst eller haft extra ordinarie anställning eller förordnande i statens tjänst eller ock anställning vid enskilt telefonnät, som av telegrafverket övertagits. Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid, under vilken ledighet från tjänsten ägt rum av annan anledning än semester, sjukdom, offentligt uppdrag, resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning, eller fullgörande av uppdrag såsom fullmäktig eller revisor vid telegrafverkets pensionsinrättning.

10:o. Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1915; dock skola beträffande de tjänstemän, som före utgången av år 1914 förklarats, att de icke önska underkasta sig bestämmelserna i densamma, fortfarande gälla föreskrifterna i § 7 i avlöningsreglementet den 11 oktober 1907.

För övriga tjänstemän, som den 1 januari 1913 innehade ordinarie befattning vid telegrafverket, skall pension, som efter den 1 januari 1915 utbetalas till dem, beräknas så, som hade de i mom. 3:o här ovan angivna pensionsunderlag varit gällande från och med 1913 års ingång.

Tjänsteman, som den 1 januari 1913 innehade befattning såsom telegrafist samt före den 1 januari 1915 på grund av hittills gällande bestämmelser erhållit avsked från denna befattning tidigare än vid uppnådda sextio levnadsår, skall, sedan hon uppnått nämnda levnadsålder, erhålla pensionsfyllnad av telegrafverkets medel till sådant belopp, att summan av de till henne från telegrafverkets pensionsinrättning och från telegrafverket utgående pensionerna motsvarar vad hon skulle ägt uppbära, därest hon kvarstått i tjänst såsom telegrafist till uppnådda sextio levnadsår.

Tabell över slutavlöningar och pensions-
(se

	1907 års avlönings-	
	Slutavlöning.	Pensions- underlag.
Byråchef	9,000	5,500
Professor	—	—
Linjedirektör	7,000	4,200
Telefondirektör	4,600	
+ provision	ungefär 9,000	4,600
Telegrafdirektör av 1:a lönegraden	4,600	
+ provision	ungefär 8,600	4,600
Verkstadsdirektör	8,500	4,600
Byråttjänsteman av högre grad	6,000 ²⁾	3,700
Telegrafdirektör av 2:a lönegraden	4,200	
+ provision	ungefär 7,600	4,200
Kommissarie av 1:a lönegraden	3,800	
+ provision	ungefär 6,100	3,800
Linjeingenjör	5,500	3,000
Verkstadsingenjör	5,500	3,000
Byråttjänsteman av lägre grad	6,000	3,700
Kontorschef vid verkstaden	—	—
Kommissarie av 2:a lönegraden	3,400	
+ provision	ungefär 5,200	3,400
Kontrollör av 1:a lönegraden	5,500	3,300
Kommissarie av 3:e lönegraden	3,000	
+ provision	ungefär 4,400	3,000
Kontrollör av 2:a lönegraden	5,000	3,000
Kommissarie av 4:e lönegraden	2,800	
+ provision	ungefär 4,000	2,800
Assistent	3,400	2,200
Verkstadskassör	3,400	2,000
Materialförvaltare vid verkstaden	3,000	2,000
Förrådsbokhållare	—	—
Verkmästare	hyresbidrag	
	650 ³⁾	1,800
	3,000	

¹⁾ Har numera så hög avlöning, att han anses kunna pensionera sig själv. (Avlöningen utgår i form av arvode) 12,000 kr.

²⁾ Härutöver årligt arvode 1,000 kr.

³⁾ Vid denna tjänst är icke hyresbidraget medräknat vid pensionsunderlagets bestämmande i förhållande till slutlönen.

underlag för tjänstemän vid telegrafverket.
sid. 13.)

stat.	1912 års avlöningsstat.			² / ₃ av 1912 års slutavlönning utgör:	Departements- chefens från telegraf- styrelsens avvikande förslag.
	Pensionsunderlagets förhållande till slut- avlönningen. %	Slutavlönning.	Av telegraf- styrelsen föreslaget pensions- underlag.		
61,1	9,000	5,600	62,2	6,000	
—	(nyinrättad) 8,000	5,600	70,0	5,333	
60,0	8,000	5,000	62,5	5,333	
ungefär 51,1	ungefär 9,000	5,000	ungefär 55,6	ungefär 6,000	
ungefär 53,5	ungefär 9,000	5,000	ungefär 55,6	ungefär 6,000	
54,1	¹⁾ —	—	—	—	
61,6	7,000	4,600	65,7	4,667	
ungefär 55,8	ungefär 8,000	4,600	ungefär 57,5	ungefär 5,333	
ungefär 62,8	ungefär 6,400	4,200	ungefär 65,6	ungefär 4,267	
54,5	6,500	4,000	61,5	4,333	
54,5	6,500	4,000	61,5	4,333	
61,7	6,000	3,900	65,0	4,000	
—	(nyinrättad) 6,000	3,900	65,0	4,000	
ungefär 65,4	ungefär 5,300	3,600	ungefär 67,9	ungefär 3,533	
60,0	5,500	3,600	65,5	3,667	
ungefär 68,2	ungefär 4,600	3,300	ungefär 71,7	ungefär 3,067	
60,0	5,000	3,300	66,0	3,333	
ungefär 70,0	ungefär 4,100	3,000	ungefär 73,2	ungefär 2,733	
64,7	3,800	2,700	71,1	2,533	
58,8	—	—	—	—	
66,67	4,200	2,700	64,3	2,800	
—	(nyinrättad) 3,400	2,400	70,6	2,267	2,300
	hyresbidrag				
60,0	570 ²⁾ 3,800	2,000	52,6	2,533	2,500

	1907 års avlönings-	
	Slutavlönning.	Pensions- underlag.
Linjemästare	3,250	1,200
	2,450	
Kommissarie av 5:e lönegraden 1,800 + provision	ungefär 2,900	1,500
Kommissarie av 6:e lönegraden 1,500 + provision	ungefär 2,100	1,400
Föreståndare för katalogexpeditionen	2,400	1,300
Kommissarie av 7:e lönegraden 1,350 + provision	ungefär 1,800	1,300
Telegrafist	1,800	1,200
Vaktföreståndare	1,800	1,200
Kassör av 1:a lönegraden	2,100	1,200
Kontorsskrivare.....	1,800	1,200
Linjeförman	2,150	1,000
	1,800	
Kassör av 2:a lönegraden	1,800	1,200
Bokhållare	1,650	1,200
Reparatör	1,590	900
Stationsförman	1,800	1,000
Interurbantelefonist	1,260	900
Stationsbiträde	1,485	800
Vaktmästare	1,380	800

Pensionsunderlagets förhållande till slutavlönningen för vissa tjänstemän i statskontoret

statskommissarie	64,4 %
2:a gradens tjänsteman	67,6 »
1:a » »	67,3 »

stat.	1912 års avlöningsstat.			² / ₃ av 1912 års slutavlöning utgör:	Departementschefens från telegrafstyrelsens avvikande förslag.
	Pensionsunderlagets förhållande till slutavlöningen. %	Slutavlöning.	Av telegrafstyrelsen föreslaget pensionsunderlag.		
36,9	3,175	1,900	59,8	2,117	
49,0	2,850		66,67	1,900	
ungefär 51,7	ungefär 3,000	1,800	ungefär 60,0	ungefär 2,000	
66,67	ungefär 2,300	1,600	ungefär 69,6	ungefär 1,533	
54,2	2,400	1,600	66,67	1,600	
72,2	ungefär 1,800	1,500	ungefär 83,3	ungefär 1,200	
66,67	2,100	1,500	71,4	1,400	
66,67	2,100	1,500	71,4	1,400	
57,1	2,100	1,500	71,4	1,400	
66,67	1,950	1,400	71,8	1,300	
46,5	2,175	1,400	64,4	1,450	
55,6	2,050		68,3	1,367	
66,67	1,800	1,300	72,2	1,200	
72,7	1,650	1,200	72,7	1,100	
56,6	1,900	1,200	63,2	1,267	
	1,725		69,6	1,150	
55,6	1,950	1,200	högst 61,5	1,300	
71,4	1,380	1,000	72,5	920	
53,9	1,605	1,000	högst 62,3	1,070	
58,0	1,650	1,000	60,6	1,100	